

2004: DELPHI ONDERZOEK KINDERFILOSOFIE

door Rob Bartels

Het delphi onderzoek kinderfilosofie, uitgevoerd in 2004, is voor het Centrum Kinderfilosofie Nederland anno 2007 nog steeds een beleidbepalend document.

Ook studenten en andere geïnteresseerden in kinderfilosofie kunnen in het verslag interessante informatie vinden over kinderfilosofie, met name over:

- de invoering van kinderfilosofie
- de plaats van kinderfilosofie in het onderwijs
- heeft kinderfilosofie een doel?

datum: 23 september 2007
onderwerp: Onderzoek: Delphi
onderzoek kinderfilosofie

door: Marja
OnderzDelphifilo2004

SAMENVATTING

Kinderfilosofie bestaat nu ruim dertig jaar. Wereldwijd wordt het in veertig landen gepraktiseerd. In Nederland is het fenomeen zo'n vijftien jaar bekend. Het Centrum voor Kinderfilosofie in Alkmaar streeft er vooral naar kinderfilosofie te propageren en te verspreiden in het Nederlandse basisonderwijs. Kinderfilosofie heeft zich echter - naar de inschatting van het Centrum - op nog maar zeer weinig basisscholen een vaste plek verworven. Dat ligt - nog steeds volgens het Centrum - niet aan de initiële belangstelling voor kinderfilosofie. Aanvankelijk zijn de belangstelling en het enthousiasme ervoor groot. Het zet zich echter niet verder. Wel wordt op pabo's, bij centra voor kunst- en cultuureducatie, en in het levensbeschouwelijk onderwijs, steeds meer met kinderfilosofie gedaan.

Het centrale thema van dit onderzoek is de implementatie van kinderfilosofie in het (basis-) onderwijs. In het onderzoek staan twee vragen centraal: hoe komt het dat kinderfilosofie zich in het basisonderwijs nauwelijks verder zet? En: wat kan het Centrum voor Kinderfilosofie doen om de verspreiding van kinderfilosofie in het Nederlandse basisonderwijs aanmerkelijk te vergroten? Middels literatuuronderzoek en een onderzoek volgens de Delphi methode heb ik geprobeerd een antwoord op deze vragen te vinden. Het literatuuronderzoek steunt vooral op publicaties van Angelsaksische origine. Het Delphi onderzoek vond plaats in drie ronden, waarbij de laatste ronde een werkconferentie was. Aan het Delphi onderzoek hebben meer dan veertig deskundigen in Nederland en Vlaanderen deelgenomen.

Kinderfilosofie is een radicaal en ingrijpend voorstel het onderwijs te vernieuwen. Het breekt met het paradigma van kennisoverdracht. Kinderfilosofie raakt sterk aan de beliefs van de leraar, zijn basiswaarden over de bedoeling van het onderwijs en zijn rol daarin. Omdat beliefs vaak niet expliciet zijn, onuitgesproken of zelfs onbegrepen en verborgen onder het niveau van de uitgesproken vooronderstellingen, is het lastig deze te veranderen. De leraar die met kinderfilosofie wil beginnen zal zich ook een ander type vaardigheden moeten eigen maken, die hij meestal nog niet in huis heeft. Leraren hebben in het algemeen weinig eigen ervaring met filosofie en filosoferen. Daarom is de implementatie van kinderfilosofie een buitengewoon moeilijke opgave. Het literatuuronderzoek leert dat ook in de Verenigde Staten en Canada de successcores laag zijn. Ondanks intensieve trainings- en begeleidingsprogramma's lukt het daar hooguit eenderde van de leraren kinderfilosofie op de lange duur verder te zetten.

Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat kinderfilosofie zich op maar weinig basisscholen in Nederland een vaste plek heeft verworven, het is eerder een wonder dat het sommige scholen wel is gelukt.

De mogelijkheid de verspreiding van kinderfilosofie in Nederland aanmerkelijk te vergroten wordt door de deelnemers in het Delphi onderzoek, hoewel voor zeer wenselijk gehouden, niet hoog ingeschat. Voorstellen die beogen een grotere voedingsbodemp voor kinderfilosofie te kweken worden door het Delphi panel als niet relevant ter zijde geschoven. Ook actievoorstellen die, al is het maar

in de verte, rieken naar verplichting, krijgen in het panel weinig steun: dat is tegen het wezen van de filosofie.

De beste mogelijkheid de verspreiding van kinderfilosofie te vergroten is een bredere voedingsbodem te exploiteren dan de nu gangbare. Dat betekent dat vooral ingezet moet worden op die leraren en scholen die een zekere belangstelling voor het filosoferen met kinderen hebben. Zij moeten in staat gesteld worden meer eigen filosofische ervaring op te doen. Met een goed begrip van de leer- en veranderingsprocessen in de school is veel te bereiken, zo leert ook het literatuuronderzoek.

In het Delphi onderzoek zijn ruim twintig handelingsopties onderzocht. Dit heeft geresulteerd in een elftal concrete aanbevelingen aan het Centrum voor Kinderfilosofie.

1. Het Delphi onderzoek heeft een enorme betrokkenheid bij de deelnemers gegenereerd. Maak hiervan gebruik door voortgaande discussie levend te houden en inzet te mobiliseren.
2. De primaire taak van het Centrum voor Kinderfilosofie blijft het propageren en verspreiden van kinderfilosofie in het (basis-)onderwijs. De successen op andere terreinen kunnen gezien worden als bijdrage hieraan.
3. De ontwikkeling van nieuw lesmateriaal heeft een hoge prioriteit.
4. De resultaten van het onderzoek m.b.t. de implementatie op basisscholen moeten systematisch ontwikkeld worden.
5. Het Centrum voor Kinderfilosofie tracht een permanent uitwisselingsplatform voor PABO-docenten te creëren.
6. Het Centrum voor Kinderfilosofie ondersteunt en werkt mee aan het voorstel te komen tot een Berrie Heesen prijs voor PABO-studenten.
7. Het Centrum voor Kinderfilosofie neemt geen initiatieven in het voortgezet onderwijs, maar ondersteunt wel initiatieven van anderen.
8. Het Centrum voor Kinderfilosofie onderhoudt hartelijke betrekkingen met instellingen voor kunst- en cultuureducatie en zoekt daarmee ook samenwerking.
9. Het Centrum voor Kinderfilosofie onderhoudt hartelijke betrekkingen met instellingen op het terrein van levensbeschouwing en identiteit. Mogelijkheden om samen te werken, worden aangegrepen.
10. Het Centrum voor Kinderfilosofie onderzoekt hoe het met de specifieke kennis en ervaring in de kinderfilosofie kan bijdragen in de hulpverlening aan kinderen en jeugdigen.
11. De hoogste prioriteit heeft het opzetten van een documentatiecentrum, waar alle relevante binnen- en buitenlandse literatuur over kinderfilosofie, deels ook via internet, toegankelijk en beschikbaar is voor alle geïnteresseerden.